

ASPETTI STORICO-URBANI NELL' ISTRIA VENETA DAI DISEGNI DELL' ARCHIVIO DI STATO DI VENEZIA

Marino Budicin, urednik

Centar za povijesna istraživanja u Rovinju (Centro di Ricerche Storiche) izdao je novu monografiju pod nazivom *Aspetti storico-urbani nell' Istria Veneta: dai disegni dell' Archivio di Stato di Venezia* ili u hrvatskom prijevodu *Povijesno-urbanistički aspekti mletačke Istre u crtežima Državnog arhiva Venecije*. To je 16. u nizu monografija Rovinjskog instituta, izdana u suradnji sa Sveučilištem u Trstu (Collana degli Atti N. 16 – Centro di Ricerche Storiche, Rovigno; Trieste, Rovigno: Unione Italiana – Fiume, Università Popolare di Trieste, Archivio di Stato di Venezia, 1998., 190 stranica, tvrdi uvez).

Monografija je četvrta u nizu izdanja koja se odnose na povijest kartografije. Godine 1980. objavljen je tzv. Morosini-jev katastar istarskih šuma *Catastico generale dei boschi della Provincia dell' Istria*, 1981. godine Lago, L. i C Rossit objavljuju *Descriptio Istriae*, te 1986. godine isti autori *Pietro Coppo Tabulae*. Poput prethodnih, i ova posljednja također je reprezentativno opremljena. Sadrži sažetak na hrvatskom i slovenskom jeziku.

Monografija sadrži ova poglavlja:

Riflessioni a margine del trent'anni del Centro di Ricerche Storiche (Maurizio Tremul)

In occasione del Trentennale del Centro di Ricerche Storiche (Aldo Raimondi)

Prefazione (Giovanni Radossi)

Venetia et Histria: Mentalità ed utilità bidirezionali? (Paolo Selmi)

Aspetti storico-urbani nell' Istria Veneta (Marino Budicin)

Repertorio iconografico-descrittivo dei disegni dell' Archivio di Stato di Venezia che illustrano le opere urbano-architettoniche dell' Istria ex veneta (a cura di Marino Budicin e Eurigio Tonetti, in collaborazione con Giovanni Caniato)

Indici dei nomi

Indici dei soggetti

Indici dei toponimi

Riassunti in croato

Riassunti in sloveno

Indice generale

Nakon predgovora Maurizia Tremula, predsjednika Poglavarstva Talijanske unije, Alda Raimondija, predsjednika Narodnog sveučilišta u Trstu, Giovannija Radossija, direktora Centra za povijesna istraživanja, slijedi prilog Paola Selmija, direktora Državnog arhiva u Veneciji o uzajamnim utjecajima Istre i Venecije. Zatim slijedi tekst Marina Budicina, urednika ovog izdanja, te glavno poglavlje "opisno-ikonografski prikaz" crteža istarskih naselja. Na kraju knjige nalazimo kazala imena, objekata i toponima, te trojezični sažetak.

Objavljivanje 139 rukopisnih planova Državnog arhiva u Veneciji, koji do sada nisu bili objavljivi, te popratnih pisanih dokumenata dio je programa rovinjskog Centra za povijesna istraživanja, usredotočenog na realizaciju inicijative pokrajine Veneto, koja je 1994. godine pokrenula projekt o spašavanju, zaštiti i vrednovanju kulturne baštine mletačkog razdoblja

na prostoru Istre i Dalmacije. Tako su se u ovoj monografiji u središtu zauzimanja našli istarski gradovi i njihov urbanistički razvoj u doba Mletačke Republike te hijerarhijska struktura istarskih gradova s obzirom na njihove središnje funkcije. Planovi i njihovi opisi nalaze se u poglavlju "Repertorio iconografico-descrittivo..." poredani abecednim slijedom naselja koja prikazuju te prema kronološkom slijedu. Svaki plan popraćen je podatkom o nazivu, autoru, mjerilu, dimenziji i arhivskom izvoru (fond i signatura). Nakon toga slijedi opširan opis i interpretacija sadržaja svakog plana. Zbog jasnijeg prikaza neki su planovi dodatno popraćeni komentarima Eurigija Tonettija, zaduženoga za Odsjek fotografskog reproduciranja građe, uvez i restauriranje Arhiva u Veneciji, te Giovannija Caniata, bibliotekara istog arhiva.

Kartografski arhivski izvori pokazali su se kao nezamjenjiv izvor u proučavanju urbane povijesti i kulturne baštine. Naime, proučavajući kartografske arhivske izvore, dolazi do izražaja sve bogatstvo i raznolikost arhitektonskih formi i sadržaja na prostoru mletačke Istre, a s time i obilje rukopisnih arhivskih izvora koji uvelike nadmašuju broj ovdje prikazanih. Obradeni su izabrani planovi 16., 17. i 18. stoljeća kada, se u Istri odvijao proces upravno-teritorijalnog učvršćenja pokrajinskog ustrojstva posjeda Mletačke Republike, koji su zauzimali dvije trećine istarskog poluotoka. Sjedišta uprave u mletačkoj Istri bila su klasificirana na gradove "terre" i kaštele. U prvu kategoriju ubrajamo – osim glavnog grada Kopra – Novigrad, Poreč i Pulu, koji su tijekom rimskog i kasnoantičkog razdoblja imali status municipija, a od ranog srednjeg vijeka status sjedišta biskupija. Pod "terre" su se ubrajali Milje, Izola, Piran, Umag, Buje, Grožnjan, Oprtalj, Motovun, Rovinj, Vodnjan i Labin s Plominom. Gradovi, "terre" i kašteli mletačke Istre snažno su povezani uz mletački kontekst i njegove utjecaje. Od nataloženih urbanih sustava naslijeđenih iz prethodnih razdoblja pa sve do specifične geomorfološke konfiguracije i društveno-gospodaraskih posebnosti, istarska urbana središta pokazuju izrazita tipološka obilježja koja s historijsko-geografskog aspekta jasno ocrtavaju mletačku Istru kao dio jadransko-mediteranske civilizacije.

Mirela Slukan-Altić

FRAMEWORK FOR THE WORLD

David Rhind, urednik

Knjiga *Framework of the World* (Geo-okosnica svijeta) objavljena je 1997. u izdanju Geoinformation International, A division of Pearson Professional Ltd, Cambridge. Gradiivo knjige podijeljeno je u uvodni dio i četiri glavna dijela s ukupno 21 poglavljem na X+325 stranica. Pojedina poglavlja napisali su različiti autori, ukupno 17, a knjigu je uredio David Rhind. Knjiga završava epilogom, kratkim biografijama svih autora, kazalom imena i kazalom pojmove. Nosi oznaku ISBN 1-8624-2021-1.

U prvom poglavlju uvodnog dijela D. Rhind ističe da je ovo knjiga o nečem tako temeljnom što utječe na život svakog pojedinca na zemaljskoj kugli. Usprkos tome ova materija sagledava se često na vrlo ograničeni način, jer pravo značenje karata mnogi nisu u stanju sagledati. Stoga je zadaća ove knjige proširiti znanja o geografskoj okosnici svijeta, što je čine karte.

Mnoge ljudske aktivnosti trebaju geografske informacije da bi bile uspješne. Organizacije koje osiguravaju temeljnu okosnicu na koju se naslanjaju sve ostale prostorne informacije jesu Državne geodetsko-kartografske organizacije (National Mapping Organizations). Danas se "industrija" geografskih informacija oslanja na računala i baze podataka.